

הכנסת השבע-עשרה

הצעת חוק של חברי הכנסת
דב חנין
מיכאל מלכיאור
משה גפני
אופיר פינס פז

3192/17/פ

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – מיתקנים ביטחוניים), התשס"ח–2007

1. הוספת סעיפים 159א עד 159ג בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה–1965¹, אחרי סעיף 159 יבוא:

"תכנית לייעוד 159א. (א) כל ייעוד של קרקע לשימוש צבא הגנה ביטחוני לישראל או שלוחה אחרת של מערכת הביטחון (להלן – מערכת הביטחון), יהיה כפוף להגשת תכנית ולאישורה על ידי הוועדה למיתקנים ביטחוניים, בהתאם להליכים המפורטים בסעיפים 159ג–160ז (להלן – תכנית לייעוד ביטחוני).

(ב) תכנית לייעוד ביטחוני תקבע, בין השאר, הוראות בעניינים אלה:

(1) ייעוד זמני של האזור כולו לשימוש ביטחוני;

(2) מיקום של מבנים, נפחם, גובהם, צורתם ומראם החיצוני;

(3) ייעודי קרקעות בתוך האזור, כגון מגורים, דרכים, תרבות, אימונים, פיתוח ואחסון;

(4) שמירה על מקומות ומבנים בעלי חשיבות לאומית, סביבתית, דתית, היסטורית, ארכיאולוגית, מדעית או אסתטית;

(5) היבטים של איכות הסביבה;

¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

(6) התאמת השימוש הביטחוני לשימושי הקרקע הקיימים בסביבה, בהתאם לתכניות המתאר הארציות והמחוזיות הקיימות באזור;

(7) המגבלות שיוטלו על הסביבה שבתחום התכנית או בסמוך לה;

(8) השימוש המוצע עבור המבנים והדרכים שמצויים בתחום התכנית, לאחר ביטול הייעוד הביטחוני הזמני.

ועדה למיתקנים 159.ב. (א) ועדה מחוזית תקים, מבין חבריה, ועדת משנה בת שבעה חברים שתקרא ועדה למיתקנים ביטחוניים – ביטחוניים, וזה הרכבה –

(1) יושב ראש הוועדה המחוזית או ממלא מקומו והוא יהיה היושב ראש;

(2) מתכנן המחוז כאמור סעיף 8א;

(3) חבר הוועדה שהוא נציג השר להגנת הסביבה;

(4) חבר הוועדה שהוא נציג שר הביטחון;

(5) חבר אחד מבין נציגי הרשויות המקומיות בוועדה;

(6) נציג ארגון הגג של הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה שימנה שר הפנים מתוך רשימת מועמדים שהארגון יגיש לו;

(7) חבר הוועדה שהוא נציג מינהל מקרקעי ישראל.

(ב) היועץ המשפטי של הוועדה המחוזית, כמשמעותו בסעיף 8(ב), ישמש כיועץ המשפטי של הוועדה למיתקנים ביטחוניים.

ועדה ארצית 159.ג. המועצה הארצית תקים, מבין חבריה, ועדת משנה למיתקנים ביטחוניים – ביטחוניים, וזה הרכבה –

- (1) יושב ראש המועצה הארצית או ממלא מקומו והוא יהיה היושב ראש;
- (2) מנהל מינהל התכנון במשרד הפנים או נציגו מבין עובדי מינהל התכנון;
- (3) חבר המועצה שהוא נציג שר הביטחון;
- (4) נציג שימנה שר הפנים בהתייעצות עם שר הביטחון;
- (5) חבר המועצה שהוא נציג השר להגנת הסביבה;
- (6) חבר המועצה שהוא נציג ארגון הגג של הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה שימנה שר הפנים מתוך רשימת מועמדים שהארגון יגיש לו;
- (7) אחד מחברי המועצה שהתמנה לפי סעיף 2(ב)6 או 2(ב)7.

2. החלפת סעיף 160 : במקום סעיף 160 לחוק העיקרי יבוא :

”הליכי אישור תכנית לייעוד ביטחוני אישור תכנית לייעוד ביטחוני
160. על תכנית לייעוד ביטחוני יחולו, על אף האמור בחוק זה או בתקנות שהותקנו על פיו, הוראות אלה:

- (1) תכנית לייעוד ביטחוני תיערך על ידי מערכת הביטחון בהתאם להנחיות תכנוניות וסביבתיות, אשר יינתנו לעניין זה על ידי הוועדה המחוזית;
- (2) (א) תכנית לייעוד ביטחוני תוגש לוועדה למיתקנים ביטחוניים, ותיבדק בדיקה תכנונית מוקדמת בידי מתכנן המחוז;
- (ב) מתכנן המחוז ימסור לוועדה למיתקנים ביטחוניים את הערותיו בכתב בתוך 21 ימים מיום הגשת התכנית לייעוד ביטחוני; מצא מתכנן המחוז כי התכנית שהוגשה אינה ערוכה בהתאם להוראות פיסקה (1), יחזירה למגיש התכנית לשם תיקונה;

(ג) תכנית מתוקנת כאמור תוגש ותיבדק בשנית, בהתאם להוראות סעיף זה;

(3) (א) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תדון בתכנית לייעוד ביטחוני בתוך חמישה ימים מיום קבלת אישור מתכנן המחוז לתכנית, כאמור בפסקה (2);

(ב) בדיון הראשון לגבי התכנית תחליט הוועדה למיתקנים ביטחוניים אם יש לצרף לתכנית שהוגשה תסקיר השפעה על הסביבה, בהתאם להוראות סעיף 160ה, אם יש להזמין לדיון את יושב ראש הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים או את יושב ראש הוועדה לשמירה על הסביבה החופית, בהתאם להוראות סעיפים 160ג ו-160ד בהתאמה; ורשאית היא לקבוע כי יש צורך לבצע שינויים בתכנית;

(4) (א) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תדון בתכנית לייעוד ביטחוני ותחליט, בתוך 30 ימים מיום שהוגשה לה, אם להפקיד את התכנית, לדחותה או להתנות תנאים להפקדתה; ואולם, אם הוחזרה התכנית לתיקון או הוחלט כי יש לצרף לה תסקיר השפעה על הסביבה, כאמור בסעיף זה, יחושב המועד מיום הגשת התכנית המתוקנת או מיום הגשת תסקיר ההשפעה על הסביבה בהתאמה;

(ב) הפקדת התכנית תיעשה בהתאם להוראות סעיף 160ו;

(5) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תדון ותכריע בהתנגדויות לתכנית לייעוד ביטחוני, בהתאם להוראות סעיף 160ז; הוועדה רשאית לדחות ההתנגדות או לקבלה, כולה או מקצתה, או לשנות את התכנית, ככל המתחייב מקבלת ההתנגדות;

(6) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תחליט בתוך 15 ימים מתום הדיון בהתנגדויות, בנוגע לאישור התכנית, אישורה בתנאים או דחייתה, בכפוף להוראות סעיפים 160א עד 160ו;

(7) על החלטות הוועדה למיתקנים ביטחוניים לפי סעיף זה, ניתן לערור בפני הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים, בהתאם להוראות סעיפים 166 ו-167.

160א. הוועדה למיתקנים ביטחוניים לא תדון בתכנית תנאים לדיון בתכנית לייעוד ביטחוני ביטחוני, אלא אם ניתנו לה הנחיות ומתכנן המחוז קבע כי התכנית נערכה בהתאם להנחיות אלה, כאמור בסעיף 160(2).

160ב. (א) תכנית לייעוד ביטחוני לא תחרוג מהוראות תכנית החלה על הקרקע, ולא תכלול הוראות שעלולות להפריע ביישום עתידי של תכנית תקפה, אלא אם נתקבל אישור לחריגה מאת הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים; חריגה כאמור תאושר בכפוף לקביעת הוראות מעבר, כאמור בסעיף 159ג(8).

(ב) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תודיע למוסד התכנון שאישר את התכנית על חריגה של תכנית לייעוד ביטחוני מהוראות התכנית, ועל המגבלות שמטילה התכנית לייעוד ביטחוני על הסביבה.

(ג) בסעיף זה, "תכנית" – תכנית מתאר ארצית, תכנית מתאר מחוזית ותכנית מתאר מקומית.

160ג. חלה תכנית לייעוד ביטחוני על קרקע חקלאית או קרקעות חקלאיות ושטחים פתוחים על שטח פתוח, תזמין הוועדה למיתקנים ביטחוניים בטרם תחליט על הפקדת התכנית, את יושב ראש הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים, להשמיע דבריו בפניה.

הסביבה החופית 160.ד. חלה תכנית לייעוד ביטחוני בתחום הסביבה החופית, תזמין הוועדה למיתקנים ביטחוניים בטרם תחליט על הפקדת התכנית, את יושב ראש הוועדה לשמירת הסביבה החופית להשמיע דבריו בפניה.

תסקיר השפעה על 160.ה. (א) תכנית לייעוד ביטחוני שיש בה השפעה על הסביבה הסביבה בהתאם להוראת סעיף 160(3), על הגשת תסקיר השפעה על הסביבה לגביה; תסקיר כאמור יערך על ידי בעל מקצוע מטעם מערכת הביטחון, בהתאם להוראות תקנה 8(ב) לתקנות התכנון והבנייה (תסקירי השפעה על הסביבה), התשס"ג-2003.²

(ב) תסקיר ההשפעה על הסביבה יוגש לוועדה למיתקנים ביטחוניים בתוך 30 ימים מיום הצגת הדרישה לקבלו ויצורף לתכנית לייעוד בטחוני; הוועדה למיתקנים ביטחוניים רשאית להאריך את המועד האמור אם הדבר יתחייב לצורך הכנה נאותה של התסקיר.

הפקדת תכנית לייעוד ביטחוני 160.ו. (א) תכנית לייעוד ביטחוני תופקד במשרדי הוועדה המחוזית; המידע שיופקד ייקבע על ידי הוועדה למיתקנים ביטחוניים בכפוף להנחיות הצנזור, כמשמעותו בתקנה 86 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945³; שניים מחברי הוועדה למיתקנים ביטחוניים רשאים לערור בפני הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים בנוגע להיקף המידע המופקד, בתוך עשרה ימים מיום קבלת ההחלטה.

(ב) הודעה על הפקדה כאמור בסעיף קטן (א) תפורסם בהתאם לתקנות שיתקין שר הפנים בהתייעצות עם שר הביטחון.

² ק"ית התשס"ג, עמ' 800.
³ ע"ר 1945, תוס' 2, עמ' (ע) 855, (א) 1055.

(ג) הודעה כאמור תימסר למועצה הארצית, לוועדות המחוזיות הגובלות בתחום התכנית לייעוד ביטחוני, ולוועדות המקומיות המושפעות מהתכנית לייעוד ביטחוני.

(ד) כל מעוניין בתכנית לייעוד ביטחוני שהופקדה, רשאי לעיין בה במקום ההפקדה ללא תשלום, בכפוף להנחיות הצנזור.

הגשת התנגדויות 160ז. (א) מי שרשאי להגיש התנגדות לפי סעיף 100 רשאי להגיש התנגדות לתכנית לייעוד ביטחוני.

(ב) התנגדות לתכנית לייעוד ביטחוני תוגש תוך 30 ימים מהיום שפורסמה ההודעה על הפקדתה.

(ג) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תשמע את ההתנגדויות שהוגשו לה בתוך עשרה ימים מהיום האחרון להגשת ההתנגדויות; ורשאית היא להאריך את המועדים האמורים אם תתבקש לעשות כן.

(ד) רשאי לעיין בהתנגדויות מי שעלול להיפגע על ידי קבלתן, בכפוף להנחיות הצנזור.

(ה) לדיון בהתנגדויות יוזמנו המתנגד ונציג מערכת הביטחון; לאחר ההכרעה בהתנגדויות, תמסור הוועדה למיתקנים ביטחוניים בכתב הודעה מנומקת על הכרעתה למערכת הביטחון ולמתנגד.

תוקף תכנית 160ח. תוקפה של תכנית לייעוד ביטחוני לא יעלה על עשר שנים; הוועדה למיתקנים ביטחוניים רשאית להאריך את תוקף התכנית מנימוקים שיירשמו, ובלבד שהארכת תוקף התכנית לא תעלה על חמש שנים בכל פעם."

החלפת סעיף 161 3. במקום סעיף 161 לחוק העיקרי יבוא:

"פרוטוקול 161. (א) בכל ישיבה של הוועדה למיתקנים ביטחוניים יירשם פרוטוקול אשר ישקף בצורה מלאה את הדעות שהובעו ואת השיקולים שנסקלו במהלך הישיבות.

(ב) בכל ישיבה של הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים יירשם פרוטוקול כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) פרוטוקול ישיבה של הוועדה למיתקנים ביטחוניים או של הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים שאושר, יהיה פתוח לעיון הציבור, בכפוף להגשת בקשה ובמגבלות שקבע הצנזור."

החלפת סעיף 162 .4 במקום סעיף 162 לחוק העיקרי יבוא :

"היתר במיתקן 162. כל עבודה או שימוש בקרקע על ידי מערכת הביטחון, יהיו כפופים להגשת בקשה ולקבלת היתר מהוועדה למיתקנים ביטחוניים; על בקשה להיתר במיתקן ביטחוני יחולו, על אף האמור בחוק זה או בתקנות על פיו, הוראות אלה –

(1) בקשה להיתר במיתקן ביטחוני תיערך על ידי גורם במערכת הביטחון, שהוא מהנדס או אדריכל רשוי כמשמעותם בחוק המהנדסים והאדריכלים, התשי"ח-1958⁴;

(2) בקשה להיתר במיתקן ביטחוני תכלול –

(א) תכניות החלות על הקרקע, ובכלל זה התכנית לייעוד ביטחוני החלה על הקרקע;

(ב) תשריט המקום, מפה מצבית, מפת איתור העבודה ותכניות הבנייה;

(ג) פירוט המגבלות שיוטלו על הציבור עקב הקמת המיתקן הביטחוני;

(ד) סוג הייעוד הכללי של המיתקן הביטחוני.

סמכויות הוועדה 162.א. (א) הוגשה בקשה למתן היתר במיתקן ביטחוני, למיתקנים בהתאם להוראות סעיף 162, תחליט הוועדה למיתקנים ביטחוניים, האם לאשר מתן ההיתר, להתנות בו תנאים או לסרב למתן היתר כאמור.

⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 108.

(ב) הוועדה למיתקנים ביטחוניים רשאית לדרוש עריכתה של חוות דעת סביבתית כתנאי למתן היתר למיתקן ביטחוני; חוות הדעת הסביבתית תוגש בתוך 20 יום ממועד דרישת הוועדה למיתקנים ביטחוניים, בהתאם להנחיות הוועדה למיתקנים ביטחוניים; בפרק זה, "חוות דעת סביבתית" – כהגדרתה בסעיף 176ג(5).

(ג) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תדון בבקשה להיתר, בתוך עשרה ימים מיום הגשת הבקשה, ותכריע בה בתוך עשרה ימים מיום הדיון; אולם –

(1) כללה הבקשה להיתר בקשה לשימוש חורג או הקלה – תכריע הוועדה למיתקנים ביטחוניים בתוך עשרה ימים מתום שמיעת ההתנגדויות, לפי הוראות סעיף 162ג;

(2) נתבקשה חוות דעת סביבתית כתנאי למתן היתר – תכריע הוועדה למיתקנים ביטחוניים בתוך עשרה ימים מיום קבלת חוות הדעת הסביבתית.

(ד) תוקפו של היתר במיתקן ביטחוני לא יעלה על חמש שנים; הוועדה למיתקנים ביטחוניים רשאית להאריך את תוקף ההיתר מנימוקים שיירשמו, ובלבד שהארכת תוקף ההיתר לא תעלה על שלוש שנים בכל פעם.

התאמה לתכנית 162ב. לא יינתן היתר לשימוש או לעבודה במיתקן ביטחוני, אלא בהתאם להוראות תכנית מאושרת לייעוד ביטחוני.

הקלות ושימושים 162ג. (א) הוועדה למיתקנים ביטחוניים רשאית לאשר הקלות מתכניות ולהתיר שימושים חורגים מנימוקים שיירשמו, אך לא יינתנו הקלה או היתר לשימוש חורג אם יש בכך סטייה ניכרת מתכנית החלה על הקרקע.

(ב) בעניינים הנוגעים לקרקע חקלאית, לשטחים פתוחים או לתחום הסביבה החופית, לא יינתנו הקלה או היתר לשימוש חורג בטרם נשמע יושב ראש הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים או יושב ראש הוועדה לשמירת הסביבה החופית, לפי העניין.

(ג) הוועדה למיתקנים ביטחוניים לא תיתן הקלה ולא תתיר שימוש חורג מתכנית מאושרת החלה על הקרקע, אלא לאחר פרסום הבקשה לפי הוראות סעיף 160 ושמיעת ההתנגדויות הנוגעות בדבר.

5. ביטול סעיף 164 .5 סעיף 164 לחוק העיקרי – בטל.

6. תיקון סעיף 166 .6 בסעיף 166 לחוק העיקרי, במקום סעיפים (א) ו-(ב) יבוא:

”(א) על החלטות הוועדה למיתקנים ביטחוניים בנוגע לתכניות או היתרים רשאים לערור:

(1) מי שהגיש את התכנית לייעוד ביטחוני או את הבקשה להיתר;

(2) חבר הוועדה למיתקנים ביטחוניים;

(3) יושב ראש הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים;

(4) יושב ראש הוועדה לשמירת הסביבה החופית;

(5) כל מי שהתנגדותו לתכנית או להיתר נדחתה.

(ב) הערר יוגש בפני הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים תוך 15 יום מיום שנודעה ההחלטה למי שמבקש לערור עליה. החלטת הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים תינתן בתוך 15 ימים מיום שמיעת הערר.”

7. החלפת סעיף 167 .7 במקום סעיף 167 לחוק העיקרי יבוא:

"הרכב הוועדה 167. בעת שמיעת עררים יהא הרכב הוועדה הארצית הארצית למיתקנים ביטחוניים בהתאם להוראות סעיף 159ב(2). ואולם, יושב ראש הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים רשאי להורות שבער עררים מסוים יהיה הרכב הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים בן חמישה חברים, ובלבד שהרכב זה ישקף איזון ראוי בין שיקולים ביטחוניים, תכנוניים וסביבתיים."

- ביטול סעיף 168 8. סעיף 168 לחוק העיקרי – בטל.
- תיקון סעיף 170 9. בסעיף 170 לחוק העיקרי, במקום "ועדת הערר" יבוא "הוועדה הארצית", ובסופו יבוא "הוראות סעיף זה לא יחולו על מידע שפורסם בהתאם להוראות פרק זה או התקנות שהותקנו על פיו".
- תיקון סעיף 171 10. בסעיף 171 לחוק העיקרי במקום "ועדת הערר" יבוא "הוועדה הארצית".
- ביטול סעיף 172 11. סעיף 172 לחוק העיקרי – בטל.
- תיקון סעיף 175 12. בסעיף 175 לחוק העיקרי –
- (1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) הוועדה המקומית, הוועדה המחוזית או הוועדה לשמירת הסביבה החופית, רשאיות להתנגד להכנסת הוראת השינוי בפני הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים, תוך 30 יום מיום מתן ההוראה על ידי הוועדה למיתקנים ביטחוניים";

(2) במקום סעיפים קטנים (ה) עד (ז) יבוא:

"(ה) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תפרסם את הדרישה להוראת שינוי לפי הוראות סעיף 160 והתקנות שהותקנו על פיו, ותביא אותה לידיעתם של מגיש התכנית, בעלי הקרקעות והבניינים ובעלי זכות בהם, שלדעת הוועדה עלולים להיפגע מהוראת השינוי; מי שרשאי להגיש התנגדות לפי סעיף 100, רשאי להגיש התנגדות להוראת השינוי בפני הוועדה למיתקנים ביטחוניים תוך 30 ימים ממועד פרסום ההוראה.

(ו) הוועדה למיתקנים ביטחוניים רשאית לדחות את ההתנגדות או לקבלה, כולה או קצתה, ולשנות את הוראת השינוי בהתאם; דחתה הוועדה את ההתנגדות כולה או קצתה – תעביר אותה לדיון ולהכרעה סופית בפני הוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים.

(ז) בדיון בהתנגדות יפעלו הוועדה למיתקנים ביטחוניים והוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים על פי השיקולים המפורטים בסעיף קטן (א), על פי שיקולי תכנון ארציים ומחוזיים, ועל פי שיקולים סביבתיים."

תיקון סעיף 177 .13 בסעיף 177 לחוק העיקרי –

(1) ברישה, במקום "חוק זה" יבוא "סעיפים 100 עד 108";

(2) במקום פסקאות (2) עד (4) יבוא:

"(2) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תודיע על הגשת ההתנגדות למוסד התכנון המכין את התכנית, למגיש התכנית, לגופים המנויים בתקנות לפי סעיף 160, ולכל מי שעלול להיפגע מקבלת ההתנגדות; הוועדה למיתקנים ביטחוניים תודיע לכל אלה גם על האפשרות הנתונה בידם לעיין בהתנגדות, בכפוף למגבלות שקבע הצנזור, וכן להשמיע עמדתם ולהציג מסמכים בפני הוועדה;

(3) הוועדה למיתקנים ביטחוניים תאפשר לנציגי הגופים האמורים ולכל מי שעלול להיפגע מקבלת ההתנגדות, להופיע בפניה; שמיעת הגורמים האמורים והצגת המסמכים תיערך בתוך 30 ימים ממועד מסירת ההודעה על הגשת ההתנגדות, בכפוף להודעת הגורמים האמורים כי ברצונם להופיע בפני הוועדה; אם הדבר יתחייב לצורך הכנת התגובה, ניתן יהיה להאריך את המועד האמור;

(4) התנגדות לתכנית מתאר מחוזית תוגש לוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים, והוראות סעיפים 177(2) ו-177(3) יחולו עליה בשינויים המחויבים;

(5) ערר על החלטת הוועדה למיתקנים ביטחוניים בדבר קבלת התנגדות מטעם שר הביטחון או דחייתה, יוגש לוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים."

הוספת סעיף 177 א .14 אחרי סעיף 177 לחוק העיקרי יבוא:

"נציג מוסד תכנון 177א. לדיוני הוועדה למיתקנים ביטחוניים והוועדה הארצית למיתקנים ביטחוניים לפי הוראות סעיפים 175 ו-177, יוזמן כמשקיף נציג של מוסד התכנון שהכין את התכנית."

הוראות מעבר .15 (א) מערכת הביטחון תערוך תכניות לייעוד ביטחוני עבור מיתקנים

ביטחוניים שהיו קיימים לפני יום תחילתו של חוק זה, בהתאם להוראות פרק ו' לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, בתוך חמש שנים מיום תחילת חוק זה.

(ב) עד ליום אישור תכנית לייעוד ביטחוני עבור מיתקן ביטחוני קיים, יחולו הוראות סעיפים 159ב, 162, 162א, 162ג, 166 ו-167 לחוק העיקרי, כנוסחם בחוק זה, בשינויים המחויבים, על כל שימוש ועבודה בקרקע במיתקן הביטחוני הקיים.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת חוק זו נועדה לשנות את ההסדר הקבוע במסגרת פרק ו' לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן – החוק), אשר קובע הוראות מיוחדות בנוגע לאישור פרויקטים לבנייה הכוללים היבטים ביטחוניים. הסדר זה נחקק בשנת 1965, בעידן בו שיקולי ביטחון המדינה דחקו הצידה ערכים ואינטרסים אחרים, בתקופה בה טרם נחקקו חוקי היסוד וטרם התגבשה ההכרה בנוגע לחשיבות ההגנה על הסביבה. בהתאם לכך, העניק ההסדר הקבוע בפרק ו' לחוק סמכויות מרחיקות לכת למערכת הביטחון, תוך העדפת שיקולי ביטחון המדינה, ותוך התעלמות כמעט מוחלטת מאבני היסוד של דיני התכנון והבניה ומערכים ציבוריים של זכויות הפרט והגנה על הסביבה. המסלול הקבוע כיום בפרק ו' לחוק שונה באופן מהותי מההסדרים הכלליים לאישור פרויקטים לבנייה הקבועים בחוק. יתר על כן, בניגוד להסדרים הכלליים הקבועים בחוק, אשר הפנימו במהלך השנים שינויים תפיסתיים ומשפטיים באמצעות תיקוני חקיקה רבים, ההסדר הקבוע בפרק ו' לחוק נותר כמעט ללא שינוי, ולאורך למעלה מארבעה עשורים הוכנסו בו שינויים מועטים ומזעריים בלבד. במהלך השנים האחרונות החלה להישמע ביקורת על ההסדר הקבוע בפרק ו' לחוק. מאמרים אקדמיים ופסקי דין הצביעו על הצורך בשינוי ההסדר הקיים לשם התאמתו לתרבות הישראלית העכשווית ולסביבה המשפטית הנוכחית, וקראו ליצירת הסדר חלופי המאזן ביתר מידתיות בין צרכי הביטחון ובין צרכים אחרים. בתי המשפט שדנו בפרק ו' לחוק סימנו מסגרת כללית לחקיקה החדשה, הכוללת התחשבות באינטרס החיוני של הביטחון, אך מותירה מקום גם להגנה על אינטרסים ציבוריים אחרים, בהם עקרונות של תכנון ובנייה, איכות הסביבה וזכויות הפרט. מטרתה של הצעת החוק, לצקת תוכן למסגרת הכללית אשר הוצעה על ידי בתי המשפט על ידי שינוי מפורט של הוראות פרק ו' לחוק. לשם כך, מבקשת הצעת החוק ליצור מסלול חדש לקבלת החלטות תכנוניות הכוללות היבטים ביטחוניים, תוך תיקון ארבעה היבטים מרכזיים במצב המשפטי הקיים.

ההיבט הראשון נוגע להרכב הוועדה למיתקנים ביטחוניים. הרכב זה הוא בעייתי, הן בשל העובדה שנציג שר הביטחון, שהוא חבר בוועדה למיתקנים ביטחוניים למרות ניגוד העניינים הטמון בכך, מהווה שלישי מהרכב הוועדה למיתקנים ביטחוניים ומחצית מהמניין החוקי בשיבותיה, והן בשל העובדה שהחוק אינו דורש שהוועדה למיתקנים ביטחוניים תכלול אנשי-מקצוע מתחום התכנון והבניה ומתחום איכות הסביבה.

ההיבט השני הוא האופי הבעייתי של הליך קבלת ההחלטות בוועדה למיתקנים ביטחוניים. בהתאם להוראות החוק הקיים, התשתית העובדתית הנמצאת בפני הוועדה למיתקנים ביטחוניים מצומצמת ביותר ואינה מספקת להפעלת שיקול דעת ראוי. לכאורה יש לוועדה סמכויות לקבל הנחיות

סביבתיות, לדרוש מידע נוסף ולהזמין אנשים נוספים להשלמת המידע החסר – אולם סמכויות אלו אינן מופעלות הלכה למעשה. כל הליך קבלת ההחלטות מתבצע בסודיות, ללא כל פיקוח של מוסדות התכנון ושל הציבור, אשר אינם מיודעים בנוגע לנעשה בוועדה ולא ניתנת להם אפשרות להתנגד להחלטותיה בפני הוועדה למיתקנים ביטחוניים או לערור עליהן בפני ועדת הערר.

ההיבט השלישי נוגע למציאות הנורמטיבית שבגדרה מתקבלות החלטות בוועדה למיתקנים ביטחוניים, ובעיקר האפשרות הנתונה לוועדה למיתקנים ביטחוניים לחרוג מהוראות תכניות מאושרות ללא כל מגבלה או תנאי. המצב החוקי הקיים, מאפשר לוועדה למיתקנים ביטחוניים לתת הקלות והיתרים לשימוש חורג, ואף לאשר סטייה ניכרת מתכנית ללא מגבלה ופיקוח. זאת מחמת שעד היום, למרות הסמכות שהוענקה לשר הפנים בסעיף 173 לחוק הקיים, לא הותקנו תקנות בנושא זה, ומשום שלא נעשה שימוש בסעיף 161 המאפשר לוועדה המחוזית לתת הנחיות תכנוניות וסביבתיות לוועדה למיתקנים ביטחוניים. מעבר לכך מעניק החוק לוועדה למיתקנים ביטחוניים סמכויות מרחיקות לכת בנוגע להכנסת הוראות שינוי לתכניות קיימות (במגבלות מצומצמות בלבד), ובנוגע לסמכות להכריע בהתנגדויות לתכנית בשל מיתקן ביטחוני קיים או מתוכנן.

ההיבט האחרון הוא הפטור הבעייתי הקבוע בסעיף 172 לחוק, אשר פוטר את מערכת הביטחון מהחובה לפנות לוועדה למיתקנים ביטחוניים לקבלת היתר בנייה במקרים מסוימים. פטור זה, אשר התפרש בצורה מרחיבה ביותר על-ידי מערכת הביטחון, הביא למצב בו מערכת הביטחון פונה לוועדה למיתקנים ביטחוניים כדי לקבל היתר להקמת מחנות צבאיים חדשים בלבד (אישור "קו כחול" בלבד), בעוד שבנייה שיעודה ביטחוני במחנות קיימים, נעשית בדרך כלל בלא פנייה לקבלת היתר לוועדה למיתקנים ביטחוניים.

המצב הקיים, המתאפיין בארבעה היבטים אלה, אינו ראוי והוא עלול להביא לתוצאות הרסניות כדוגמת הבנייה בבסיס חיל הים בעתלית או הקמת הבסיס הצבאי על שטח שנועד לייעור בהושעיה. התיקון המוצע שואף לתת מענה לארבעה היבטים אלה, תוך התחשבות באילוצים המאפיינים קבלת החלטות בעלות אופי ביטחוני. בניגוד למצב הקיים בו לא מתקיים תהליך תכנון מסודר לשם קבלת החלטות בנוגע לפרויקטים הכוללים היבטים ביטחוניים, מתווה התיקון המוצע מסלול מובנה וברור לקבלת החלטות תכנוניות המערבות שיקולים ביטחוניים. בהתאם לתיקון המוצע, תהפוך מערכת קבלת ההחלטות התכנוניות לצרכי מערכת הביטחון למערכת דו-שלבית. זאת בדומה למערכת קבלת החלטות התכנוניות שאינן כוללות מרכיב ביטחוני, ובניגוד למצב הקיים, בו מתקבלות החלטות אלו בשלב אחד בלבד. התיקון מציע כי בשלב הראשון תוגש ותאושר תכנית לייעוד קרקע לשימוש מערכת הביטחון (בהתאם להוראות סעיפים 159א עד 160ח לתיקון המוצע). תכנית זו תיעד את הקרקע לשימוש מערכת הביטחון באופן זמני, עד שיוסר הצורך הביטחוני ויושב הייעוד המקורי של הקרקע (כפי שנקבע בתכניות המתאר הקיימות). בשלב השני יינתן היתר לשימוש ועבודה בקרקע בהתאם לתכנית המאושרת (בהתאם להוראות סעיפים 162 עד 162ג לתיקון המוצע), תוך הצבת מגבלות על האפשרות לחרירת היתר מהוראות התכנית. התיקון מדגיש כי כל עבודה או שימוש בקרקע יהיו כפופים להגשת בקשה ולקבלת היתר מהוועדה למיתקנים ביטחוניים, ומבטל את הפטור שניתן לפי סעיף 172 לחוק.

בנוסף, התיקון מרחיב את הרכב הוועדה למיתקנים ביטחוניים משלושה לשבעה חברים, הופך את נציג שר הביטחון מגורם מכריע לשותף בוועדה, ומצרף אליה אנשי מקצוע מתחום התכנון ואיכות הסביבה (סעיף 159ב להצעה). התיקון משפר את הליך קבלת החלטות בוועדה למיתקנים ביטחוניים

על-ידי הרחבת תשתית הנתונים המצויה בפניה, על ידי יצירת תשתית מוסדית שתיתן ביטוי ראוי לשיקולים סביבתיים, תוך הפיכת הליך קבלת ההחלטות להליך משתף ושקוף, ותוך מתן אפשרות לערוך על החלטות הוועדה. הוראות התיקון מבקשות ליצור תיאום בין תהליך התכנון של מיתקנים ביטחוניים לבין עקרונות התכנון הכלליים. לשם כך דורש התיקון מן הוועדה למיתקנים ביטחוניים להתחשב בתכניות-מתאר קיימות, הוא מגביל את האפשרות לחרוג מתכניות מתאר קיימות, ומאפשר פיקוח של מוסדות תכנון נוספים על החלטות הוועדה.

הצעת החוק מתחשבת באופי המיוחד של קבלת החלטות בעלות אופי ביטחוני, בין השאר, על ידי קביעת לוח זמנים מקוצר להליכי התכנון, קביעת שקיפות חלקית בלבד ומתן אפשרות לחריגה במקרים מיוחדים. עם זאת, נקודת המוצא לתיקון זה היא כי כל הליך תכנוני, ואפילו הוא מערב שיקולים צבאיים, אינו יכול להתעלם ממכלול השיקולים האחרים הכלולים בו, בהם שיקולי תכנון כלל-ארציים ומחוזיים ושיקולים סביבתיים ודמוקרטיים.

בהתאם לנתיב אשר הותווה בפסיקת בתי המשפט, מציע התיקון איזון ראוי בין שיקולים צבאיים זמניים לבין שיקולים תכנוניים וסביבתיים ארוכי טווח, ומבטיח כי האיזון הראוי ביניהם לא רק ייעשה, אלא גם ייראה.

 הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
 והונחה על שולחן הכנסת ביום
 ח' בטבת התשס"ח – 17.12.07